

POGAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOŮ

7. číslo

Budyšin, julij 1959

Lětnik 10

Hrono na pražnik 1959

Wšěch hromadže je j e d y n
Knjez, bohaty na wšěch, kiž
so k njemu wołaju.

Rom. 10, 12

Kóždy čas ma swoje wosebite
problemy a prašenja, nic jenož
w politiskich a hospodarskich wě-
cach, ale tež w swětonahladnym,
nabožinskim a cyrkwiniskim žiwje-
nju. Tak běše hlowny problem
pracyrkwje, prawe stejišćo k Ži-
dowstwu namakać, abo — lěpje
prajene — starej cyrkwi jara
wjele na tym ležeše, zo bychu
Židža prawe stejišćo k cyrkwi a
ke Chrystusej namakali. Žid džě-
leše swět do dwěju wulkeju sku-
pinow, štož ludstwo a nabožinu
nastupa, mjenujcy do Židow a do
pohanow. Žid słušeše k wozwolen-
nemu ludu Božemu. Na to bě přez
wšu měru horďa a na wobohich po-
hanow wón z wěstym zacpěćom
hladaše. Čakachu na slubjeného
mesiasa, kiž swojemu luděj wose-
bitu zbóžnosť přinjese. Chrystusa
pak začisnychu.

Nětk swjaty japoštoł Pawoł
přeco zaso wuzběhuje, zo je Chry-
stus tón jedyň Zbóžnik a Knjez
za wšitkich, Židow a pohanow.
Tak wón na přikład w lišće na
Efeziskich pisa (2, 14): „Chrystus
je naš měr, kiž z woběju je
j e d n e s činił a je wotlamał plót,
kotryž srjedža běše.“ A runje tak
jemu na tym leži, w našim bibli-
skim městnje na to pokazać, zo je
za wšitkich Jezus Chrystus tón
j e d y n Knjez, kiž je bohaty na
darach a može kóždeho wobohać,
tak zo kóždy, kiž do njeho wěri,
može bohaty być w Boze. A to je
tola najwažniše kublo! Prošu, pře-
čitaj sej přirunanje wo bohatym
buru a kedžbuj wosebje na to, štož
Jezus na kóncu praji. (Luk. 12,
16—21).

Židža džensa tak surowje nje-
sudža wo Chrystusu. Haj wšak
někotři praja, zo Jezus Nacaren-
ski ma hižom wěsty wuznam jako

„Bože słowo wostanje do wěčnosće“

Serbski cyrkwiniski dzeń 1959 w Budestecach

Wšitke dotalne serbske cyrkwin-
ske dny stejachu pod wěstym
heslom. To běše druhdy lětné
hrono, druhdy někajke druge bi-
bliske słowo. Tón raz běše nam
wosebity raz a wuznam hospodli-
weje wosady tema a heslo dał:
„Bože słowo wostanje do wěč-
nosće.“ Přetož wot lěta 1662 hač
do lěta 1706 — potajkim 44 lět
dołho — běše tón tam w Budeste-
cach z fararjom był, kiž je na wo-
sebite wašnje k tomu přinošował,
zo može Bože słowo tež pola nas
wostać w našej lubej, drohej ma-
ćeršćinje — a to běše Michał
Frencel. Jemu a skutkej jeho
žiwjenja, mjenujcy přeloženju
Noweho zakonja do serbšćiny,
běše naše wopomnjenje w Bude-
stecach na wosebite wašnje wěno-
wane. Přeco zaso bu jeho mjeno
mjenowane na wšelakich wuhoto-
wanjach tutoho cyrkwiniskeho
dnja, a to ňa jara džakowne waš-
nje.

Subudźelaćerjo so zeńdžechu

W běhu lět je so tež wěsta tra-
dicija wuwila. Do teje słuša zeń-
dženja serbskich fararjow, kanto-
row — tón raz žadyn pódla nje-
bě —, cyrkwiniskich předstejerjow

mesias, ale jenož za nježidowski
swět, woni sami, Židža, maja hišće
na druhého čakać. Pawoł so na-
dźija, zo so tež Israel, „kotremuž
je so zaslepjenje stało“, wobroći a
zo budže jemu zawěšk wot wu-
troby wzaty.

Tež my křesćenjo, kiž smy šće-
pjeni do wšelakich wěruwuzna-
ćow, njezabudźmy, zo jedneho
Knjeza nad sobu mamy, a dajmy
jemu tež woprawdže z Knjezom
być nam nami a nad našim žiwje-
njom. Tak budžemy tež znutřkow-
nje wobohaćeni a posylnjeni.

Hamjeń.

La.

abo najstaršich a druhich sobu-
dźelaćerjow a zajimcow. Do Bu-
destec běše so k tomu sobotu po-
połdnju nahladna ličba na puć po-
dała. Na tajkich zeńdženjach
běchmy so přeco ze zasadnymi a
praktiskimi prašenjami wosadne-
ho žiwjenja w Serbach zaběrali.
Předsyda měješe lětsa přednošk
wo temaće „Michał Francel — toł-
maćer Božeho słowa do serbskeje
řeče“. Horni Serbja su hakle
200 lět, delni samo 300 lět po něm-
skej reformaciji bibliju w swojej
maćeršćinje dóstali. Referent spy-
ta, znutřkowne přičiny tutoho spo-
dźiwneho fakta pokazać a wuzbě-
hować, zo hakle w Francelowej
dobje bě čas zrady za tutón skutk.
Wopisowaše Francelowe žiwjenje,
přecowanje a wojowanje. Přetož
wón měješe so, pilnje na nadawku
swojeho žiwjenja džělajo, přeco
a přeco zaso woprawdže bédzić, zo
by wšitke wobćežnosće, znutřkow-
ne kaž zwonkowne, přewinył.
Wudaće přenjeho serbskeho No-
wego zakonja njeje sam wjace
dožiwił, ale wón wědžeše wo
skónčenju čišća a krónowanju
džěla swojeho žiwjenja, jako
w juniju lěta 1706 swojey woči
zańdželi. Tutón přeni přednošk po-
tajkim běše historiskeho raza —
hačrunjež chcyše nas tež dopomi-
nać na naše džensniše přislušnosće
Frencelej a jeho skutkowanju na-
přeco —, druhu přednošk pak so
wot wšeho započatka zaběraše
z aktualnymi prašenjami přitom-
nosće. Naš bratr superintendent
Wirth-Njeswačanski rozwi nam
we nim zajimawe mysle pod te-
matom „Bože słowo a čłowske
słowo“. Tak někak praješe: Bože
słowo, kotrež so připowěda na za-
kladže Swjateho pisma, woła čło-
wjekow k Bohu: Dajće so zjednać
z Bohom. Hdyž tež Bože słowo
njepodawa žadyn politiski a eko-

nomiski plan, tak chce tola k tomu dopomhač, zo so naše žiwjenje zasadnje přeměnja. Stare je so minyło, hlej wšitko je so nowe sčiniło. Čłowske słowo pak, potajkim słowo stata, politikarjow, nowin, filma, literatury, wuměłstwa atd., chce swět polěpšić abo samo docyła přeměnić. Tajke prócowanje mamy připóznać. Jenož njemůže čłowjek wšo dopóznać a so tohodla husto myli. Tohodla dyrbimy kritisce być přečiwo wšemu čłowskemu słowu. Nadawk cyrkwyje pak je a wostanje, swětej Bože słowo připowědač jako wěčnu wěrnosc, hač chcedža to ludžo slyšeć abo nic, tež hdyž ma wona

Bože njezachodne słowo so we wulkej wosadže předuje

Husto smy wo tym rěčeli, zo najrjeńša pycha našich ewangeljskich cyrkwyjow je napohlad wjele swěrných nutrných kemšerjow. W Budestecach, hdžež so tež hewak hišće poměrnje swěru k Božemu słowu maja, mějachmy njezdělu dopołdnja na serbskich swjedžeńskich kemšach na wosebite wašnje tutón rjany napohlad. Wósom stow — tak su ličili — Serbow běše so tam zhromadziło. To běchu bratřa a sotry z Budyškeho a Lubijskeho wokrjesa runje tak kaž z Wojerowskeho a Bělkowskeho; tež Delnja Łužica a Drježdžany njepobrachowachu. A připóznać dyrbimy na kóždy pad, zo runje Wojerowske a Slepjanske Serbowki w swojej pěknjej narodnej drasće napohlad wosebje porjeńšichu. Wosadny farar, bratr Rejssler, předowaše mócnje na zakladže 1. Pětr. 1, 24 a 25. „Bože słowo wostanje do wěčnosti“, to bě žro a jadro jeho připowědanja. Je-li Bože słowo wěčnje, tež my z nim a pod nim wěčnje wostanjemy, jenož slyšeć dyrbimy a so pod njo stajeć. Tež wón hódnoćeše hišće raz zaslužbu Michała Frencela wo Bože słowo w serbskej maćernej rěči. K Božemu słowu pak ma přistupić swjaty sakrament. A wo to, mjenujcy wo prawe wudžělenje Božeho wotkazanja po wustajenskich słowach našeho Zbóžnika, je so tež jedyn prjedawši Budestečanski farar na wosebite wašnje zaslužbny sčinił. To běše farar Michał Šwoch, w Budestecach wot 1596—1652. Tehdom mějachy ewangeljscy hišće jara wo swoje prawa reformacije wojować. Tak tehdom nje-mějachy hišće w Budestecach

jenož jako služobna džělač. Po přednoškomaj mějachmy hišće skladnosć k rozmołwje. — Sobotu popołdnju smy pilnje džělali, wječor pak njechachmy so dale tak jara napinać, ale zwjeselichmy so na swětłowobrazach ze serbskeho wosadneho žiwjenja. Předsyda pokazaje wšelake wobrazy z Hodžijskeje, Bukečanskeje a Nosačičanskeje wosady. So radowachmy, zo tež wótcow našeje wěry widžachmy, ze staršeho časa našeho I miša a jeho seminaristow, z nowišeho časa našeho njezapomnitého Mjerwu w kruhu swojich zastojnskich bratrow a w jeho wosadže.

Bože wotkazanje po bibliji z kelichom. Jako běše 3. septembra 1611 česki kral Matej do Budestec přišoł, wot wosadneho fararja lubje wityny a přijaty do farskeho domu, lubješe so to kralej tak, zo Šmochej dowoli, sebi wosebitu hnadu wuprosyć. A tutón prošeše tehdom wo spowědny kelich při wudžělenju Božeho wotkazanja. Kral to tež milosćiwje dowoli. — Haj, Bože słowo a sakrament pomhatej k prawej wěrje a k tomu tež k wěčnej zbóžnosći.

Po předowanju postrowi předsyda w mjenje cyrkwinskeho dnja a cyrkwinskih wyšnosćow zhromadžených z psalmskim słowom: „Hlej, kak pěkne a lubozne je to, hdyž bratřa w jedne j mysli hromadže bydla“. Tajke zhromadne bydlenje w jedne wěrje a mysli chcemy tež na našich cyrkwinskih dnjach zwuraznić. Zo směmy nětk hižo 12 lět dolho porjadnje swoje serbske cyrkwinske dny wotměwać, to je tola wosebity dar Boha a hnađa wot Knjeza. My so wjeselimy wulce na postrowach biskopa Jednoty Bratrowskeje w Praze Reichela, biskopa na wotp. Ruppeldta ze slowakskeje ewangelskeje cyrkwyje, biskopa Cymoreka w Českim Těšinje, načolnika šleziskeje cyrkwyje w Českosłowakskej, a našeho lubeho bratra seniora Lanštjaka z Cyrkwinskeje Jednoty w Praze. Tež serbski superintendent Wirth swjedženju wosadu ze słowami napominanja k prawej swěrnosći postrowi. Na pišćelach sluješe nam naša serbska wumělača a organistka Lubina Holanec-Rawpowa a bratr farar Albert nas zwjeseli ze

solospěwom. Džakowni smy runje tak pozawnemu a cyrkwinskemu chorej, kotraž stej tež sobuskutkowało. A zo Budestečanski cyrkwinski chór po serbsku spěwaše, mamy wosebje připóznać, dokelž najwjetša ličba spěwarjow je němskeho jazyka. Ale runje při tajkich skladnosćach pokazuje so na prawe wašnje naše bratrowstwo. A je tež wšo možno, hdyž jenož kantor a chór staj dobreje wole.

„Woni jědzachu wšitcy a buchu nasyćeni“

Z Božim słowom běchmy nasyćeni, ale tež za čělo bě starane. Blida běchu kryte w hosćencach, a hačrunjež telko ludži běchmy, móžeše so kóždy najěsć. Hišće w připoldnišej přestawce chychmy wonka na zelenej luce trochu spěwać sej k wjeselu a zabawje. Ale runje w tym času so dešćowaše. A kak smy so na tym zwjeselili a kak běchmy džakowni za kóždu kapku mokreho požohnowanja

Kubłanski čas serbskich fararjow w Husce

Zaso smy směli jedyn tydžeň hromadže na Husčanskej farje přebywać. Přeni króć bě mjez nami tež luby bratr ze šleskeje cyrkwyje.

Rjane běchu to dny. To je tola wozbožace bratrowstwo, zo hromadže Bohu Knjezej swoje kěrlušy spěwamy, so k njemu modlimy a w Swjatym pismje čitamy. Luby br. Lazar-Bukečanski nam kóžde ranje při nutrnosći wukladowaše Bože słowo. Bratrowstwo pak so předewšěm w tym pokazuje, zo můžeme zhromadnje bjez napjatoscow problemy našeho časa rozpominać a to činjachmy pilnje!

Kóžde lěto smy so tež zaběrali ze swětnjej serbskej literatury. Lětsa čitachmy Měrcina Nowaka a přirunowachmy jeho dowójnske spisy z jeho powójnskimy. Jeho dowójnske nastawki su po wobsahu a rěči wosebite parle našeje serbskeje literatury. Zajimawe nam běše, kak so z přeměnenjom nahladow tež rěč přeměnja.

Do programa našeho kubłanskeho časa slyša nětk hižom wječor bjesady pola spřeceleneje swójby w Cokowje. Jej a hospodliwemu farskemu domej w Husce naš najwutrobniji džak.

wot horjeka! Po suchich, slónčnych horecnych njedželach běchmy so tola hižo starali wo wšědny chléb a wo picu za naš skót. Ale na druhim boku wědzachmy: „Ty ničo ze starosću wot Boha njewozmješ, wšo z wulkej wjesolósću po próstwjje dóstanješ.“ A tak

Cyrkwinski džen so skónči na zelenej luce

W připołdnišej přestawce běchmy dyrbjeli čeknyć do wulkeje žurle wosadneho doma. Naš serbski superintendent spěwaše z nami někotre našich lubych starych serbskich ludowych spěwow. Ale mjez tym běše so 14. hodžina přibližiła, w kotrejž dyrbjěše so naša hlowna a skónčna zhromadizna započec. Hewak smy k tutomu wuhotowanju přeco do Božeho domu šli. To pak bohužel w Budestecach tón raz móžno njebě, dokelž běše cyrkej wobsadžena z křćeńskej Božej službu a ze zlotym wěrowanjom. Tak dyrbjachmy w cyrkwinskim domje wostać. Hačrunjež maja tam wulku žurlu, tak tola njemóžeše wulku ličbu wopytarjow cyrkwinskeho dnja přijimać. Tak běchmy nuzowani, hić do Božej stwórby na zelenu luču, hdžež běše městno za kóždeho. A luby njebjeski Wótč běše tak hnadny, zo nam runje za tutu poldra hodžiny rjane wjedro pólša, nic w kóždym wokomiku slónco, to bě derje tak, jenož hdys a hdys, a za někotre minuty tež wokřewjace kapki, kotrež pak nje-mylichu. Předsyda zahaji zhromadiznu z Ochranowskim heslom a wuzběhny, zo je Bože słowo wosebity dar Boži na nas a za nas a zo mamy my jenož tutón hnadny dar prawje wužiwać. Bratr diakon Běrka z Rakec měješe jako tema: „Bože słowo po wšem swěće“ a pokaza nam, kak so tu jedna wo swětodaloke hibanje. Wón rozprawješe wo zajímavych podawkach w ekumenje a w misionstwjje. Mějachmy potom wulke wjesele, zo wosadna fararjowa so słowa jimaše, naša luba sotra Rejslerjowa, kiž nas zaso domoj wjedžeše, w myslach mjenujcy, přetož jeje tema rekaše: „Bože słowo w našej domiznje.“ Přeco zaso napominaše „Serbja, zachowajmy swěru svojich wótcow reč a wěru!“, tak kaž běše to tež přeco bylo swjate naleženje jeje njebočičkeho nana, knjeza wyšeho fararja Domaski, kiž běše 30 lět w žohnowanju w Bu-

spóznachmy, zo běše Bóh někotru horcu modlitwu wuslyšawsí zaso hnadnje swoje njebjo wotewrěl. „Na cylym swěće wšitkich wón zežiwja, kaž Wótčec džěci bohaće nasycá; dešč w prawym času z njebja sćeje, žohnuje na duši kaž na čele.“

destečanskej wosadže skutkował a je svojim swójbny, wosadny a nam ewangelskim Serbam drohe namrěwstwo zawostajił. Potom řečeše naša luba sotra Hempelowa z Budyšina pod hestom „Bože słowo a naše džěci“. Wona nas dopomni na naše nadawki a přislušnosće džěcom napřeco. A z někotrymi dobrymi příklady nam pokaza, kak wažny je wliw, pod kotrymž džěci steja, kak wažna atmosfera, w kotrejž doma narostu. Potom nam wosadny farabratr Rejsler hišće wšelake z wosadneho žiwjenja w Budestecach powědaše, a serbski superintendent skónči cyrkwinski džen z krótkim dosłowom a džakowanjom. Jemu na tym ležeše, nam

hišće prajić, zo njesměmy so jenož teoretisce z Božim słowom zaběrać, ale zo mamy nětko tež praktisce po nim žiwi býć.

Tak mējachmy tola rjane skónčenje našeho lětušeho serbskeho cyrkwinskeho dnja w Budestecach. Wótrěčak nam pomhaše wšo prawje a derje wonka pod hołym njebjom rozumić. Nutřka we wosadnym domje mējachmy mału biblisku wustajencu, w kotrejž mózachmy widjeć přeni wudawk Frenceloweho Noweho zakonja z lěta 1706 a potom tež cyłjeje biblije z lěta 1729 a dalše bibliske wudawki runje tak kaž tež Frenclowy rukopis w cyrkwinskih knihach.

Wutrobny džak wšitkim, kiž su na někajke wašnje pomhali cyrkwinski džen wuhotować a přewjesć, wutrobny džak wšitkim, kiž su přišli zbliska a zdaloka, džak a česć tomu, kiž je dał swoje spodobanje a poradženje, Bohu Knjezeje, Knjezeje jeho cyrkwyje a našeho žiwjenja! Na strowe a wjesole zasowidženje přichodne lěto! Hdže? To wě Bóh sam! Jemu wšo poručamy!

La.

Serbski misijonar z Małeje Boršće pola Eskimowcow

(Pokračowanje)

Krótki čas na to mje Zbožnik do služby misionstwa w Labradorje wołaše, dokelž wědzach, kak sprawnje bě mje mój luby Zbožnik hać dotal wjedł, mózach tutomu wołanju w cyłej wěstnosći poslušać. Wěm, zo budže w přichodze při mni stać a mje za ruku wjesć; džiwach pak so, zo tajkich njezdžělaných ludźi do swojeje služby woła kaž mje!

Na 5. jutrownika 1797 běch potom z druhimaj bratromaj w konferencie staršich zjednosćenstwa „do Akoluthije“ (kroćenje za Chrystusom) přiwzaty a na druhim dnju smy wotjěli. Po wjesolym pučowanju po morju a krajach přinězechmy 27. julija 1797 do Okak (Grönland), a tam dóstach swoje džělo w Nainje. Hdyž tam dojdžechmy z lódžu, powitachu nas z kěrlušom: „Njeh Bohu džakuje . . .“, kotryž z pozawnami piškachu. Tajke powitanje mje lubje pochunu.

Na započatku běch jara pilny, zo bych bórže eskimowsku reč nawuknył. Mějachmy pak tehdom

jenož jara špatny słownik a njedosahacu gramatiku. Spěwarske mējachu 150 kěrlušow, zwjetša pak jenož z jedneje štučku. K tomu přinědže, zo mało slyšach a bratrej, kiž řeče najlěpje rozumješe, njechaše so prawje mje wučić, dokelž běše dosć džěla, hdžež eskimowska reč třebna njebě.

To wšo čini mje za krótki čas bojazneho a zhubich lóšt, tule čěžku reč nawuknyć a sebi myslach, to wšak je nětk wšo jedne, što do džěla dóstanješ, jenož zo sy sprawnny a pilny w tym. Wot džěcacych lět běch džělej zwučený. Tak mējach wjesele z ručneho džěla, kotrehož bě w Labradorje dosć.

W přenim léce natwarich drjewjanu chěžu a běše derje, zo wotajkim džěle něšto rozumich. Ale wo eskimowsku reč wšak so mało starach.

W léce 1810 — 13 lět běch nětk tam w Labradorje — mje jara nuzowachu, zo bych tola tež započal mjez Eskimowcami Bože słowo připowědać. Ja pak so tak dolho kaž móžno wobarach, ale nje-mějach při tym dobre swědomje.

Džěše so mi kaž tehdom, hdyž bě mje Zbóžnik k pohanam wołał. Chcych drje poslušny być a tola znajach rěč jara mało a předować tež njemóžach. W tajkej nuzy přińdžech zaso k mojemu Zbóžnikoj a jemu wutřěsu wusypach. Na to sebi „Losungsheft“ wzach a čitach tam: „Njestanje so z mocu abo wojskom, ale přez mojeho Ducha.“ Nětk sebi zwěrich we wulkej bojznosci přenje předowanje pola Eskimowcow. Tekst bě: „Hdyž prajimy, zo nimamy žane hrěchi, so sami zawjězemy, a wěrnosc njeje w nas.“ (1. Jan. 1. 8). Mi pak bě wšo, štož běch sebi přemyslił, bórže spadnyło, a móžach nětk jenož to prajić, štož mi Bóh w tym wokomiku da. A Zbóžnikowe slubjenje: „Njestanje so z mocu abo wojskom,

ale přez mojeho Ducha“ so dopjelni. Přez zhromadiznu džěše swjaty Boží Duch na lubozne wašnje. To dyrbju k česći svojeho Zbóžnika wuznać. Tak činjach stajnje, hdyž mějach předować, zo so k swojemu lubemu Zbóžnikoj modlach, a Wón mi da, štož bě mi a mojim lubym Eskimowcam trěbne.

W léce 1811 podach so z bratrom Kohlmeisterom na daloke pućowanje k sewjeru, zo bychmoj tam kraj wuslědžiloj. Ducej puću wopytowachmoj Eskimowcow na wšelakich městnach a nadeńdžechmoj tam wjele znatych, kotřiž běchu hižom w lécu z čolmom a w zymje ze sankami pola nas w Okaku dla wikowanja pobyli. Wšitcy naju lubje witachu.

(Přichodnje dale)

Pobožnosć J. A. Komenskeho (1592–1670)

Dr. Jaworzynowa

(Pokročowanje)

Tohodla chcemy so we wukublanju swojeje młodizny wrócić k zakladej Komenskoweje pobožnosće. Nochcemy zanjechać pónača rozuma a wědomosćow, kotrež nam posrědkuje šula. Rad a džakownje wužiwamy wšo, z čimž wědomosć a wumělstwo nas wobohačuje. Ale wyše wšeho so wo to prócujemy, zo by so z wědomosću nadobnosć čłowjeskeje wutroby přisporjala a so wukublał čisty, pocíwy a kruty charakter. Po Komenskowej mysli chcemy a dyrbymy čłowjeka wot młodoscě sem kublać k pobožnosći a z pobožnosću, kotraž je čista a žiwa, jeho formować, jeho dušu natwarjeć, zo by so stał z wobrazom Božim, z wučobnikom a naslědowarjom Jezusom Chrysta.

Pobožnosć běše ta móc, kotraž džeržeše a njeseše Komenskeho, zo by znjesl šćerpliwyje a poddany wšitke wulke bědy, pruwowanja a čerpjenja svojeho wosobinskeho wosuda.

Komenski je ze swojej cyrkwy a ze swojim narodom a z cyłym ewropskim čłowjestwom přecerpił nuzy njeměrnej, rozhorjeneje a zašmataneje doby wokoło 30lětnej wojny. Ale wyše toho wšeho je hišće wosobinsce był potřechny wot cyłego rynku njezbožow: zhubi swójbne zbože, zhubi měř a pokoj w powołanju a w džěle, jeho wuhnachu a wón měješe nuzu na najjednorisich wěcach zežiwjenja, nazhoni hróžnosće wojny,

wohenje jemu njezničichu jenož třěchu nad hłowu ale tež jeho duchowne džěla. Dolhe léta svojeho žiwjenja je był kaž cygan bjez wobstajneho doma zwonka swojeje domizny w njewěstosci wo přichod. Ale ženje njeje padnył, ženje do zlych mysłow přišoł, ženje njeje zadwělował. Je stajnje był muž njezemjeneje nadzije a njepowalneje wěry. Při tym njeje ženje sam na sebjě myslil, ale stajnje na druhich, na tych, kotřiž běchu w nuzy, na swój narod, na swoju cyrkej, kotraž jemu wosebje na wutrobje ležeše, na změšane čłowjestwo. Na druhich je myslil a za wšitkich je džělał. W najhóršich dobach a w najsurowišich wobstajnosćach twarješe najwulkotniše plany k spomoženju čłowjestwa, wo swětowym měrje a wo njezynarodnej wšowědomostnej akademiji.

Njejsće so hišće prašeli, što je było, štož da Komenskemu tole wšitko znjesć a dokonjeć? Njeh snadź někotryžkuli rjeknje, zo je był wulki a sylny duch. Čehodla pak njemyslimy sej tež wo sebi, zo smy sylni. Kak nas trěsa a kak nas bije husto dosć najmjenje njezbože hač na kromu zadwělowanja!

Potajnstwo Komenskoweje wulkosće a mocy w čerpjenju je zawěrnje jeho pobožnosć, kotraž je zakorjenjena a zakótwjena w Boze. Wo nim płáči słowo japoštoła Pawoła: Wšitko zamóžu přez Chrysta, kotryž mje posylnja. Abo

druhe prajidmo: Přez modlitwu sym sylny. Swojeje čłowskeje slabosće je sebi dospólnje wědomny. Při tym pak je přeco wědzał wo žórle, z kotrehož móžeše stajnje čerpać móc za znjeseženje wšech wosobinskich nuzow. Z tutej stronu swojeje pobožnosće je nam z příkladom za naše naslědowanje.

Na kajke wašnje je Komenski swoju lubosć k narodej a k domiznje dopokazał? Jeho narodne zmyslenje njeběše jenož začuce a prózdne słowo. Je bylo stajne džělo a najwjětše sebjewoprowanje. A wyše toho je bylo nutrna modlitwa za swój česki narod.

(Přichodnje dale)

Klukš. Swój zloty kwas woswjećestaj 2. meje t. l. w kruhu při wuznych Jan J a n d o z Klukša a jeho mandželska Emma rodž. Kobanec. Wosadny farar tam dońdže a jubilaromaj wšitko dobre a Bože žohnowanje přeješe. — 16. meje t. l. swjećestaj w kruhu při wuznych swój zloty kwas knjez Hermann Pohlan ze Zdzěrje a jeho mandželska Sidonija rodž. Kopačec. Wosadny farar tam dońdže a jubilarow doma požohnowa. — 21. junija přichwataštaj ze swojimi lubymi a při wuznymi na serbske kemše do Klukša zlotaj jubilaraj knjez Korla Arnošt Mjerwa (Morbe) ze Zdzěrje a jeho mandželska Selma Berta rodž. Kaplerek a daštaj so po serbskich kemšach w Klukšanskim Božim domje požohnować. Bóh luby Knjez njech wšěm jubilarom hna dny a wjesoly wječork žiwjenja spožči. Me.

Njeswačidło. (Ekumeniski wopyt.) Na 3. njeđzeli po swj. Trojicy (14. 6. 1959) předowaše na serbskich a němskich kemšach duchownka Drahomira Soukupowa z Brandysa (ČSR). Tuta fararka tam samostatnje zastawa cyle farske zastojnstwo. Wosadny farar přeložowaše předowanje do serbskeje a němskeje rěče.

Nakład Domowina. — Licenca č. 733. Wuchadza jónkróc za měsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamolwity redaktor: superintendent G. Wirth - Njeswačidlski Čisć: III-4-9, Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje.